

Postawy wobec płacenia podatków

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ✓ Wśród badanych niemal powszechne (92%) jest przekonanie, że należy płacić podatki, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne, takie jak bezpieczeństwo, służba zdrowia, szkolnictwo itp. Jednocześnie ogromna większość ankietowanych (90%) jest zdania, że pieniądze trafiające do budżetu często są nieracjonalnie wydawane, a ponadto – że podatki są zbyt wysokie w stosunku do tego, co państwo zapewnia obywatelom (87%).
- ✓ Zdecydowana większość Polaków uważa, że nasz system podatkowy jest nieszczelny, że istnieje wiele luk w prawie podatkowym (82%), a także – iż jest on zbyt skomplikowany (78%). Mimo dostrzeganych mankamentów systemu podatkowego, uchylanie się od płacenia podatków wyraźnie częściej postrzegane jest jako forma okradania współobywateli (87%) niż jako wyraz zaradności (19%).
- ✓ Spośród różnych zachowań związanych z uchylaniem się od płacenia podatków, bądź też wyłudzeniem pieniędzy od państwa, z największym potępieniem spotyka się wyłudzenie podatku VAT przez firmy (91% badanych uważa, że zachowanie takie nie może być usprawiedliwione), podawanie nieprawdziwych informacji w celu uzyskania nienależnych świadczeń społecznych (90%), rejestrowanie działalności gospodarczej w „rajach podatkowych” przez osoby pełniące ważne funkcje publiczne (87%). Natomiast relatywnie najłagodniej badani oceniają niepłacenie abonamentu radiowo-telewizyjnego (45% jest zdania, że zachowanie to nie może być usprawiedliwione).
- ✓ Niezmiennie od lat Polacy częściej opowiadają się za progresywnym niż liniowym opodatkowaniem dochodów (66% wobec 24%).

Szacuje się, że luka podatkowa¹, tj. różnica między wartością dochodów podatkowych, które – na podstawie obowiązujących regulacji prawnych i skali aktywności gospodarczej – powinny wpływać do sektora finansów publicznych a faktycznymi dochodami podatkowymi, wynosi w przypadku VAT 35–55 mld zł, natomiast w przypadku CIT 10–40 mld zł². Zmniejszenie tej luki w istotny sposób mogłoby poprawić stan finansów publicznych. Jakie nastawienie mają Polacy do płacenia podatków? Co sądzą o istniejącym systemie podatkowym? Czy uchylanie się od płacenia podatków postrzegają raczej jako wyraz zaradności czy też jako formę okradania współobywateli? Jakie zachowania związane z uchylaniem się od płacenia podatków bądź też wyłudzeniem pieniędzy od państwa potępiają, a jakie są skłonni akceptować? Zapytaliśmy o to w jednym z naszych ostatnich sondaży³.

OPINIE NA TEMAT PODATKÓW

Wśród badanych niemal powszechne (92%) jest przekonanie, że należy płacić podatki, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne, takie jak bezpieczeństwo, służba zdrowia, szkolnictwo itp. Jednocześnie ogromna większość ankietowanych (90%) jest zdania, że pieniądze trafiające do budżetu są często nieracjonalnie wydawane, a ponadto – że podatki są zbyt wysokie w stosunku do tego, co państwo zapewnia obywatelom (87%). Zdecydowana większość Polaków uważa, że nasz system podatkowy jest nieszczelny, że istnieje wiele luk w prawie podatkowym (82%), a także – iż jest zbyt skomplikowany (78%). Warto zaznaczyć, że opinie, iż system podatkowy jest zbyt skomplikowany, formułowane są względnie niezależnie od poziomu wykształcenia, natomiast przekonanie o nieszczelności systemu podatkowego najczęściej wyrażają absolwenci wyższych uczelni (zob. tabele aneksowe). Mimo dostrzeganych mankamentów systemu podatkowego, uchylanie się od płacenia

---

¹ Raport „Przeciwdziałanie szarej strefie w Polsce”; http://www.mf.gov.pl/documents/764034/5123644/20160407_GCNP_raport_szara_strefa.pdf

² https://www.mr.gov.pl/media/14840/Plan_na_rzecz_Odpowiedzialnego_Rozwoju_prezentacja.pdf

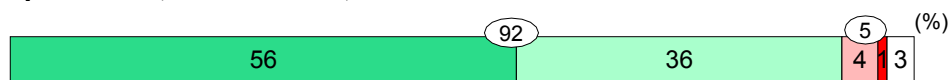
³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (313) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 maja 2016 roku na liczącej 1100 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

podatków zdecydowanie częściej postrzegane jest jako forma okradania współobywateli (87%) niż jako wyraz zaradności (19%). Ze stwierdzeniem, że uchylanie się od płacenia podatków jest wyrazem zaradności, najczęściej zgadzają się badani o najniższych dochodach *per capita*, oceniający własne warunki materialne jako złe lub średnie, osoby z wykształceniem podstawowym / gimnazjalnym, respondenci w wieku 45–54 lata, mieszkańcy wsi i miast do 20 tys. ludności (zob. tabele aneksowe).

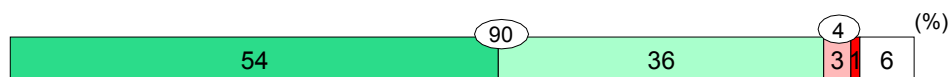
CBOS

RYS. 1. CZY ZGADZA SIĘ PAN(I) CZY TEŻ NIE ZGADZA Z NASTĘPUJĄCYMI STWIERDZENIAMI?

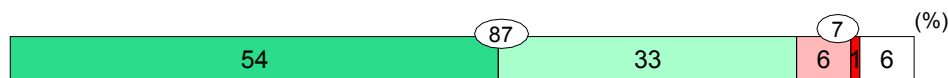
Należy płacić podatki, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne, np. bezpieczeństwo, służba zdrowia, szkolnictwo

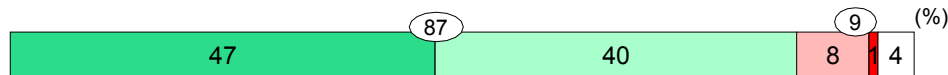
Pieniądze trafiające do budżetu są często nieracjonalnie wydawane

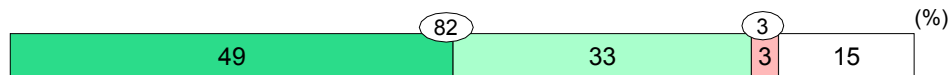
Podatki są zbyt wysokie w stosunku do tego, co państwo zapewnia obywatelom

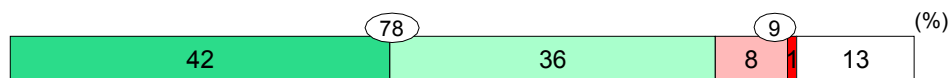
Uchylanie się od płacenia podatków jest formą okradania współobywateli

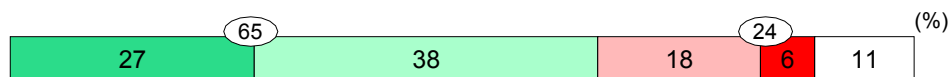
Nasz system podatkowy jest nieszczelny, istnieje wiele luk w prawie podatkowym

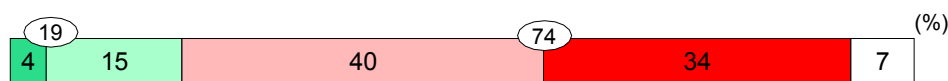
Nasz system podatkowy jest zbyt skomplikowany

W dzisiejszych czasach uczciwe płacenie podatków jest formą patriotyzmu

Uchylanie się od płacenia podatków jest wyrazem zaradności

■ Zdecydowanie się zgadzam   ■ Raczej się zgadzam
■ Raczej się nie zgadzam   ■ Zdecydowanie się nie zgadzam
 Trudno powiedzieć

Dwie trzecie ankietowanych (65%) jest zdania, że w dzisiejszych czasach uczciwe płacenie podatków jest formą patriotyzmu. Przekonanie to ponadprzeciętnie często podzielają badani mający 45 lat i więcej, mieszkający w miastach do 20 tys. ludności, o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1400 zł, uczestniczący w praktykach religijnych co najmniej raz w tygodniu (zob. tabele aneksowe).

PROGRESYWNE CZY LINIOWE OPODATKOWANIE DOCHODÓW?

Niezmiennie od lat Polacy w większości opowiadają się za progresywnym opodatkowaniem dochodów. Obecnie dwie trzecie ankietowanych (66%) uważa, że osoby dużo zarabiające powinny płacić wyższy procent podatku od swoich dochodów niż te, które zarabiają mało, a blisko jedna czwarta (24%) jest zdania, że wszyscy, niezależnie od tego, ile zarabiają, powinni płacić jednakowy procent podatku od swoich dochodów. Uwzględniając dłuższą perspektywę można zauważyć, że w ciągu ostatniego dziesięciolecia przybyło zwolenników liniowego opodatkowania dochodów.

Za liniowym opodatkowaniem częściej niż pozostali opowiadają się badani mieszkający w największych miastach, znajdujący się w dobrym położeniu materialnym – zadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych, o najwyższych dochodach *per capita*, absolwenci wyższych uczelni, a także najmłodsi ankietowani. Z kolei za progresywnym opodatkowaniem najczęściej optują respondenci najstarsi, mieszkańcy wsi, badani z wykształceniem podstawowym / gimnazjalnym, zasadniczym-zawodowym, osoby znajdujące się w najtrudniejszym położeniu materialnym (zob. tabele aneksowe).

Tabela 1

Pary przeciwstawnych stwierdzeń (skala 1–7)	Akceptacja poszczególnych stwierdzeń wśród ogółu badanych							
	V '97	IX '01	IV–V '05	IX–X '07	VIII–IX '09	VI–VII '11	IV–V '15	V '16
	w procentach							
Osoby dużo zarabiające powinny płacić wyższy procent podatku od swoich dochodów niż ci, którzy zarabiają mało (1+2+3)	72	76	73	67	71	68	64	66
Opinia ambiwalentna (4)	8	6	7	7	7	6	9	7
Wszyscy, niezależnie od tego, ile zarabiają, powinni płacić jednakowy procent podatku od dochodów (5+6+7)	18	14	15	21	20	23	24	24
Trudno powiedzieć	2	4	5	5	2	3	3	3

**STOSUNEK DO RÓŻNYCH ZACHOWAŃ ZWIĄZANYCH Z UCHYLANIEM SIĘ
OD PŁACENIA PODATKÓW**

Badanym przedstawiliśmy listę zachowań związanych z uchylaniem się od płacenia podatków oraz wyłudzeniem pieniędzy z budżetu państwa. Udzielając odpowiedzi badani posługiwali się skalą od -5 do +5, na której -5 oznaczało, że dane zachowanie nigdy nie może być usprawiedliwione, a +5 – że zawsze może być usprawiedliwione. Uzyskane wyniki przedstawiamy w formie zagregowanej do trzech kategorii: potępienie danego zachowania (punkty na skali od -5 do -1), neutralne nastawienie (punkt 0), przyzwolenie na dane zachowanie (punkty na skali od 1 do 5). Dla pełniejszej informacji posługujemy się wartościami średnich, które dodatkowo pokazują natężenie potępienia bądź przyzwolenia na dane zachowanie.

Tabela 2

	Średnia na skali od -5 do 5	Potępienie (nie może być uspra- wiedliwione)	Neutralne nastawienie (środek skali)	Przyzwolenie (może być usprawie- dliwione)	Trudno powie- dzieć
Wyłudzenie podatku VAT z budżetu państwa przez firmy	-4,41	91	3	2	4
Podawanie przez ludzi nieprawdziwych informacji o sobie w celu uzyskania od państwa świadczeń społecznych, które im się nie należą	-4,12	90	4	3	3
Rejestrowanie działalności gospodarczej w „rajach podatkowych” przez osobę pełniącą ważne funkcje publiczne, np. posła	-4,26	87	5	2	6
Sprzedawanie towarów bez akcyzy, np. papierosów, alkoholu pochodzących z przemytu	-3,41	80	8	8	3
Zatajanie części swoich zarobków w celu zmniejszenia płaconych podatków	-3,35	78	10	9	3
Zatrudnianie kogoś „na czarno” (bez umowy)	-3,15	77	9	11	3
Kupowanie towarów bez akcyzy, np. papierosów, alkoholu pochodzących z przemytu	-3,14	76	10	11	3
Rejestrowanie działalności gospodarczej w „rajach podatkowych” (krajach, gdzie podatki są znacznie niższe)	-2,86	68	11	13	8
Podjęcie pracy „na czarno” (bez umowy)	-1,71	59	14	25	2
Wykorzystywanie luk prawnych w celu zmniejszenia płaconych podatków	-1,63	54	16	23	7
Niepłacenie abonamentu radiowo- -telewizyjnego	-0,92	45	25	25	5

W przypadku wszystkich przedstawionych sytuacji przeważała dezaprobatą – częściej potępiano dane zachowanie, niż uważano, że może być ono usprawiedliwione. Niemal powszechny sprzeciw budzi wyłudzenie przez firmy podatku VAT z budżetu państwa (91%), podawanie nieprawdziwych informacji o sobie w celu uzyskania od państwa nienależnych świadczeń społecznych (90%), a także rejestrowanie działalności gospodarczej w „rajach podatkowych” przez osoby pełniące ważne funkcje publiczne, np. posłów (87%). Należy zaznaczyć, że rejestrowanie działalności w „rajach podatkowych” przez zwykłych obywateli, niepełniących ważnych funkcji publicznych, nie spotyka się już z tak powszechną dezaprobatą, choć ponad dwie trzecie ankietowanych (68%) uważa, że nie może być ono usprawiedliwione.

Ośmiu na dziesięciu badanych nie widzi usprawiedliwienia dla sprzedawania towarów bez akcyzy, np. papierosów, alkoholu pochodzących z przemytu, natomiast potępienie kupowania tego typu towarów jest tylko nieznacznie mniejsze (76% ankietowanych sądzi, że takie zachowanie nie może być usprawiedliwione). Zdecydowana większość (78%) uważa za nieakceptowalne zatajanie części swoich zarobków w celu zmniejszenia płaconych podatków. Z podobną dezaprobatą spotyka się zatrudnianie kogoś „na czarno”, bez umowy (77%), natomiast podejmowanie takiej pracy potępia zdecydowanie mniej badanych (59%). Różnice w ocenach wynikają przypuszczalnie z przekonania, że pracę bez umowy podejmuje się na ogół z braku innej możliwości i że rozwiązanie takie niekoniecznie musi być korzystne dla pracownika, natomiast prawdopodobnie korzystne jest dla pracodawcy.

Nastawienie do wykorzystywania luk prawnych w celu zmniejszenia płaconych podatków jest już mniej restrykcyjne, choć ponad połowa ankietowanych (54%) nie znajduje usprawiedliwienia dla tego typu zachowania. Spośród przedstawionych zachowań stosunkowo najrzadziej badani potępiają niepłacenie abonamentu radiowo-telewizyjnego, jednak i ono wyraźnie częściej jest potępiane niż akceptowane (45% wobec 25%). Wynik ten jest interesujący, gdyż, jak wiadomo z danych Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji⁴, abonament radiowo-telewizyjny płaci zaledwie 8% gospodarstw domowych. Nawet zakładając, że niemały odsetek gospodarstw jest zwolniony z opłat abonamentowych, można stwierdzić, że uzyskane dane świadczą o dużej rozbieżności między deklarowanymi przekonaniem a faktycznymi działaniami.

---

⁴ Dane ze *Sprawozdania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z działalności w 2015 roku*; http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/komunikaty/spr-info-krrit-2015/sprawozdanie--krrit-z-dzialalnosci-w-2015-r..pdf

Dla celów analiz społeczno-demograficznych utworzony został syntetyczny wskaźnik przyzwolenia na uchylanie się od płacenia podatków / wyludzanie pieniędzy od państwa, wyrażający dla każdego respondenta uśredniony (dla jedenastu analizowanych zachowań) stopień przyzwolenia na uchylanie się od płacenia podatków / wyludzanie pieniędzy z budżetu państwa. Wskaźnik ten przyjmuje wartości od -5 do 5 – im wyższa jego wartość, tym większe przyzwolenie na omijanie opodatkowania / wyludzanie pieniędzy od państwa.

Od czego zależy akceptacja rozmaitych zachowań związanych z uchylaniem się od płacenia podatków? Jak wynika z analiz wielozmiennowych, istotne znaczenie w tym kontekście odgrywają: wiek, miejsce zamieszkania, położenie materialne, a także płeć. Mniejsze przyzwolenie na uchylanie się od płacenia podatków / wyludzanie od państwa nienależnych świadczeń deklarują respondenci mający 45 lat i więcej, mieszkańcy miast do 100 tys. ludności, osoby dobrze oceniające własne warunki materialne. Można również zauważyć, że bardziej restrykcyjne podejście w tym zakresie przejawiają kobiety niż mężczyźni.

Tabela 3. Uchylanie się od płacenia podatków a zmienne społeczno-demograficzne

		Syntetyczny wskaźnik przyzwolenia na uchylanie się od płacenia podatków / wyludzanie pieniędzy od państwa na skali od -5 do +5
Płeć	Kobiety	-3,20
	Mężczyźni	-2,74
Wiek	18–44 lata	-2,58
	45 lat i więcej	-3,34
Miejsce zamieszkania	Wieś	-2,90
	Miasto do 19 999	-3,12
	20 000 – 99 999	-3,37
	100 000 – 499 999	-2,77
	500 000 i więcej ludności	-2,75
Ocena własnych warunków materialnych	Złe	-2,72
	Średnie	-2,96
	Dobre	-3,05

Ponadto bardziej restrykcyjne nastawienie wobec uchylania się od płacenia podatków bądź też wyludzania pieniędzy od państwa koresponduje z przekonaniem, że uczciwe płacenie podatków jest formą patriotyzmu, że należy płacić podatki, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne oraz że uchylanie się od płacenia podatków jest formą okradania współobywateli. Z kolei badani, dla których uchylanie się od płacenia podatków jest wyrazem zaradności, częściej skłonni są takie zachowania usprawiedliwiać i akceptować.

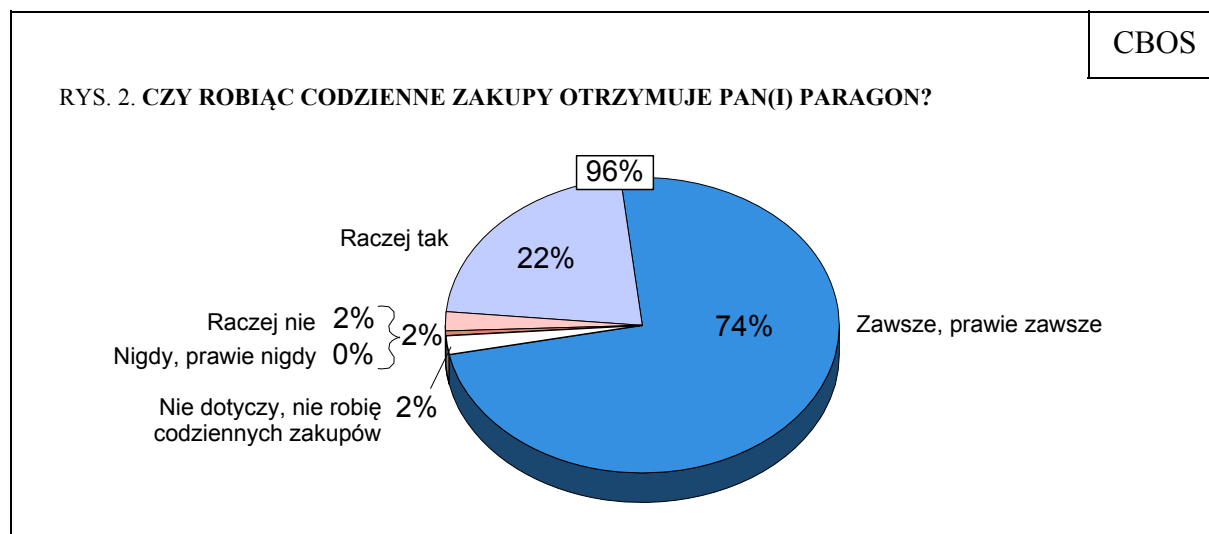
Tabela 4

Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami?		Syntetyczny wskaźnik przyzwolenia na uchylanie się od płacenia podatków / wyludzenie pieniędzy od państwa na skali od -5 do +5
Uchylanie się od płacenia podatków jest wyrazem zaradności	Tak	-2,08
	Nie	-3,26
Uchylanie się od płacenia podatków jest formą okradania współobywateli	Tak	-3,20
	Nie	-1,31
W dzisiejszych czasach uczciwe płacenie podatków jest formą patriotyzmu	Tak	-3,30
	Nie	-2,26
Należy płacić podatki, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne, np. bezpieczeństwo, służba zdrowia, szkolnictwo	Tak	-3,08
	Nie	-1,63

PATRIOTYZM GOSPODARCZY W CODZIENNYM ŻYCIU

W celu przeciwdziałania istnieniu szarej strefy od kilkunastu lat przeprowadzane są różnego rodzaju kampanie zachęcające do brania paragonów fiskalnych – dowodów sprzedaży potwierdzających, że sprzedawca odprowadza podatki.

Interesowały nas w tym kontekście dwie kwestie. Po pierwsze, jak często ankietowani nie otrzymują paragonów podczas codziennych zakupów, jaka jest skala transakcji „bez paragonu”, stanowiąca jeden ze wskaźników szarej strefy. Po drugie, jaki jest stan świadomości ankietowanych, czy przywiązują oni wagę do brania paragonów.

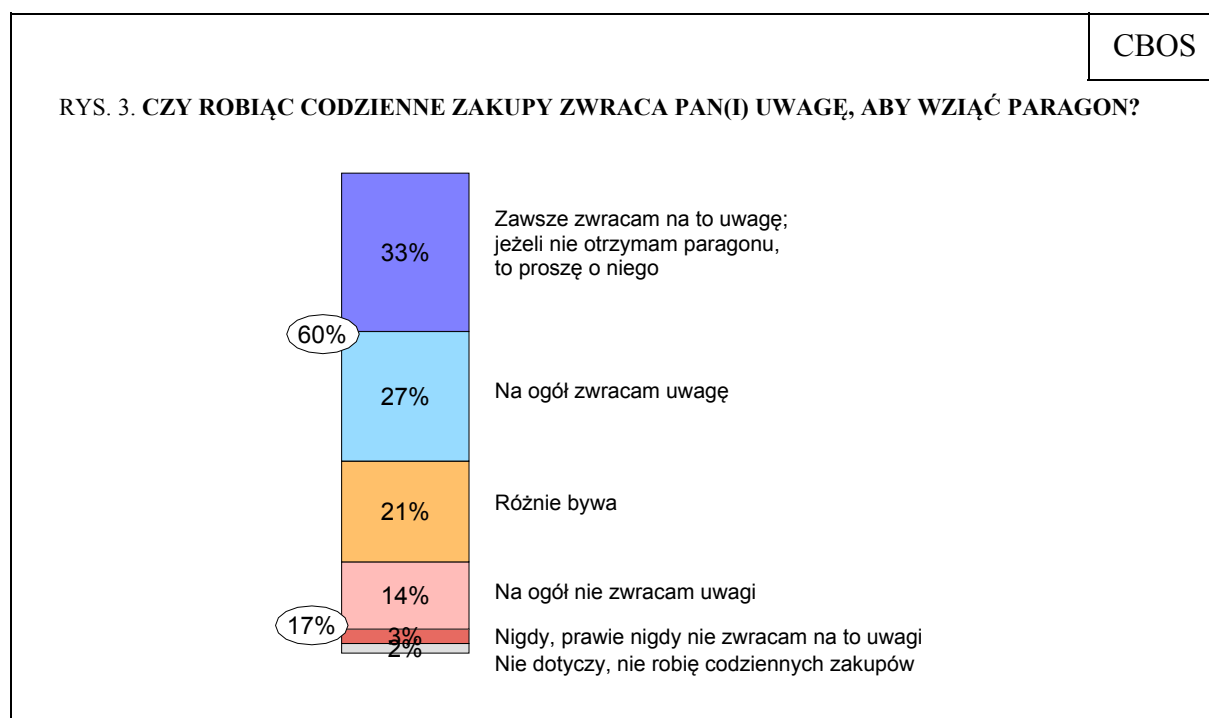

Jak się okazuje, niemal wszyscy badani (96%) deklarują, że podczas codziennych zakupów otrzymują paragony, w tym niemal trzy czwarte (74%) otrzymuje je prawie zawsze

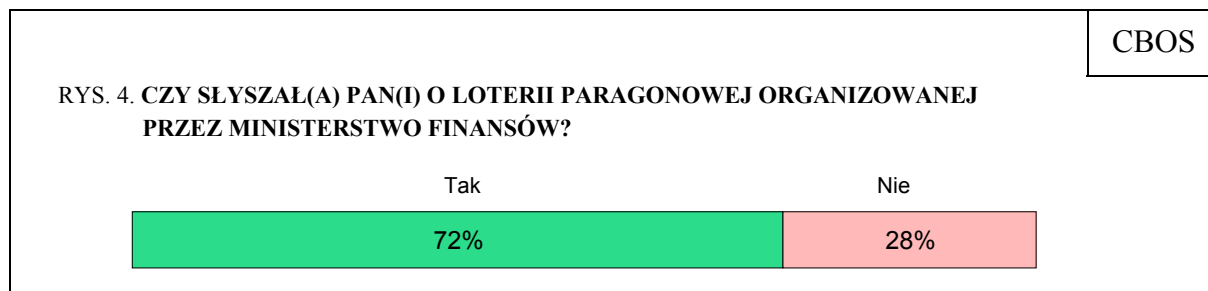
lub zawsze, pozostałe 22% na ogół je otrzymuje. Dwóch na stu ankietowanych twierdzi, że nie otrzymuje paragonów podczas codziennych zakupów.

Większość badanych (60%) deklaruje, że robiąc codzienne zakupy zwraca uwagę, aby wziąć paragon, przy czym co trzeci (33%) zawsze to robi, a jeśli nie otrzyma paragonu, to o niego prosi. Jedna piąta ankietowanych (21%) czasem przywiązuje do tego wagę, a czasem nie, natomiast nieznacznie mniejsza grupa (17%) nie zwraca na to uwagi.

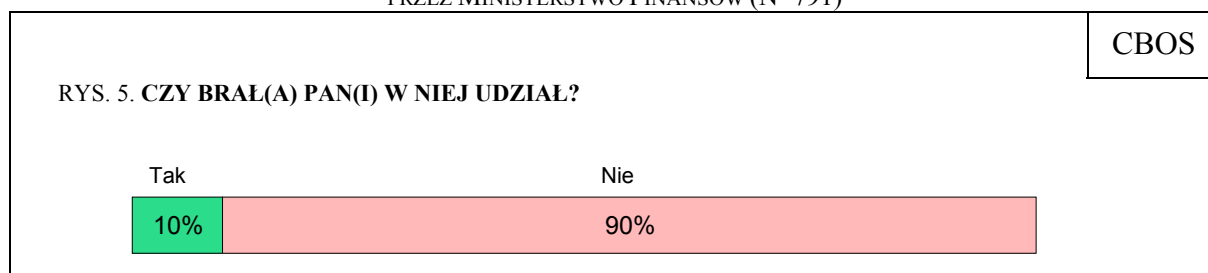
Do brania paragonów większą wagę przywiązują ci, którzy są lepiej wykształceni – im wyższy poziom wykształcenia, tym częściej badani deklarują, że podczas codziennych zakupów zwracają uwagę, aby wziąć paragon. Można również zauważyć, że do brania paragonów większą wagę przywiązują mieszkańcy miast niż wsi (zob. tabele aneksowe).

Interesowało nas również, ilu badanych słyszało o loterii paragonowej organizowanej przez Ministerstwo Finansów. Jak się okazuje, blisko trzy czwarte Polaków (72%) słyszało o tej loterii, a co dziesiąty spośród nich brał w niej udział.

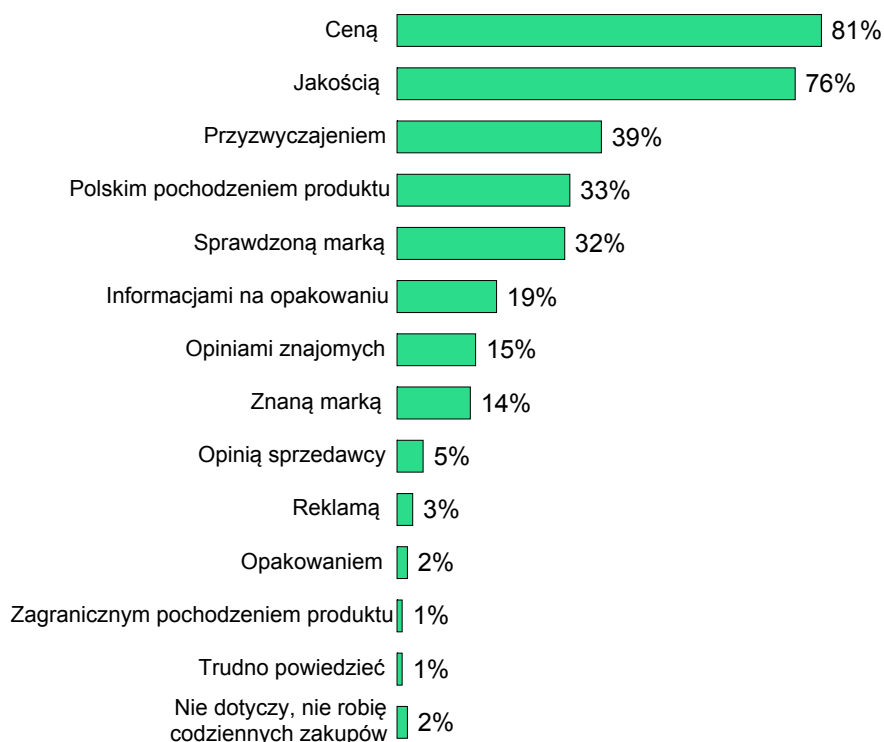
ODPOWIEDZI BADANYCH, KTÓRZY SŁYSZELI O LOTERII PARAGONOWEJ ORGANIZOWANEJ PRZEZ MINISTERSTWO FINANSÓW (N=791)

Relatywnie najlepiej poinformowani o loterii paragonowej są absolwenci wyższych uczelni (85% z nich słyszało o niej), mieszkańcy największych, ponadpółmilionowych miast (84%), badani o miesięcznych dochodach netto *per capita* 2000 zł i więcej (83%).

Kolejną kwestią, która w dyskusji publicznej na ogół wpisuje się w pojęcie patriotyzmu gospodarczego, jest kupowanie polskich produktów, wytwarzanych przez producentów zatrudniających Polaków, płacących podatki w Polsce. W naszym sondażu zapytaliśmy ankietowanych, czy podczas codziennych zakupów kierują się polskim pochodzeniem produktu. Z uzyskanych deklaracji wynika, że co trzeci badany robiąc codzienne zakupy kieruje się tym właśnie kryterium. Czynnikiem ten częściej niż pozostali uwzględniają respondenci mający co najmniej 45 lat, znajdujący się w relatywnie dobrym położeniu materialnym – o wyższych dochodach *per capita*, oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych jako średnie lub dobre (zob. tabele aneksowe). Warto podkreślić, że polskie pochodzenie produktu jest kryterium wyboru równie ważnym jak sprawdzona marka. Natomiast niezmiennie od lat podczas codziennych zakupów Polacy najczęściej kierują się ceną i jakością.

RYS. 6. CZYM PRZEDE WSZYSTKIM KIERUJE SIĘ PAN(I) KUPUJĄC PRODUKTY
CODZIENNEGO UŻYTKU?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną możliwość

Wprawdzie ogromna większość badanych uważa, że podatki są zbyt wysokie w stosunku do tego, co państwo zapewnia obywatelom, a pieniądze trafiające do budżetu często są nieracjonalnie wydawane, jednak niemal wszyscy są zdania, że podatki należy płacić, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne. Większość badanych sądzi, że w dzisiejszych czasach uczciwe płacenie podatków jest formą patriotyzmu, a uchylanie się od ich płacenia postrzegane jest raczej jako forma okradania współobywateli niż jako wyraz zaradności. Spośród objętych badaniem zachowań związanych z uchylaniem się od płacenia podatków, bądź też wyłudzeniem pieniędzy od państwa, z największym potępieniem spotyka się wyłudzenie podatku VAT przez firmy, podawanie nieprawdziwych informacji w celu uzyskania świadczeń, które się nie należą, oraz rejestrowanie działalności

gospodarczej w „rajach podatkowych” przez osoby pełniące ważne funkcje publiczne. Co interesujące, ze znacznie mniejszą dezaprobatą odnoszą się badani do rejestrowania działalności gospodarczej w „rajach podatkowych” przez zwykłych obywateli. Podobne różnice w ocenach obserwujemy w przypadku pracy „na czarno”. Badani znacznie surowiej oceniają pracodawców zatrudniających kogoś „na czarno” niż pracowników podejmujących taką pracę. Spośród uwzględnionych w badaniu zachowań stosunkowo najmniej restrykcyjnie Polacy podchodzą do niepłacenia abonamentu radiowo-telewizyjnego, choć i to zachowanie znacznie częściej jest potępiane niż usprawiedliwianie.

Opracowała
Małgorzata OMYŁA-RUDZKA

Tabela 1

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Należy płacić podatki, gdyż z nich finansowane są ważne cele i potrzeby społeczne, np. bezpieczeństwo, służba zdrowia, szkolnictwo			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		92	5	3	1099
Płeć	Mężczyźni	94	4	2	521
	Kobiety	91	5	4	577
Wiek	18-24 lata	99	1		113
	25-34	90	8	2	209
	35-44	92	6	2	200
	45-54	95	3	2	163
	55-64	91	5	3	194
	65 lat i więcej	92	3	6	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	93	5	2	439
	Miasto do 19 999	98	2		127
	20 000 - 99 999	93	4	4	231
	100 000 - 499 999	89	6	5	188
	500 000 i więcej mieszk.	92	7	1	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	88	6	6	223
	Zasadnicze zawodowe	90	6	4	268
	Średnie	96	3	1	332
	Wyższe	95	3	1	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	94	5	1	132
	Średni personel, technicy	98	2		33
	Pracownicy adm.-biurowi	96	4		67
	Pracownicy usług	94	6		68
	Robotnicy wykwalifikowani	93	5	2	114
	Robotnicy niewykwalifik.	99	1		42
	Rolnicy	93	5	1	59
	Pracujący na własny rach.	87	10	3	57
	Bezrobotni	88	6	6	68
	Emeryci	92	3	5	255
	Renciści	86	9	5	66
	Uczniowie i studenci	98	2		74
	Gospodynie domowe i inni	90	5	5	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	95	5		156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	96	2	3	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	93	6	1	270
	prywatnym gosp. rolnym	95	5		67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	89	7	5	147
	Od 650 zł do 999 zł	90	8	2	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	94	4	2	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	98	1	1	153
	2000 zł i więcej	96	2	3	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	82	9	9	108
	Średnie	92	5	2	426
	Dobre	95	3	2	565
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	95	3	2	56
	Raz w tygodniu	95	4	1	504
	1-2 razy w miesiącu	95	2	3	174
	Kilka razy w roku	92	4	5	220
	W ogóle nie uczestniczy	82	14	4	132
Poglądy polityczne	Lewica	96	4	1	175
	Centrum	95	4	1	281
	Prawica	97	2	1	352
	Trudno powiedzieć	84	8	7	282

Tabela 2

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Pieniądże trafiające do budżetu są często nieracjonalnie wydawane			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		90	4	6	1100
Płeć	Mężczyźni	92	4	4	521
	Kobiety	88	4	8	579
Wiek	18-24 lata	91	3	6	113
	25-34	95	3	2	210
	35-44	92	5	4	200
	45-54	95	4	1	163
	55-64	89	5	5	194
	65 lat i więcej	78	5	17	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	90	4	7	439
	Miasto do 19 999	89	6	5	128
	20 000 - 99 999	90	5	5	231
	100 000 - 499 999	88	4	7	188
	500 000 i więcej mieszk.	89	4	7	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	79	7	14	223
	Zasadnicze zawodowe	92	4	4	269
	Średnie	93	3	4	332
	Wyższe	91	4	5	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	92	5	4	132
	Średni personel, technicy	91	3	6	33
	Pracownicy adm.-biurowi	94	3	3	67
	Pracownicy usług	90	5	4	69
	Robotnicy wykwalifikowani	96	4		114
	Robotnicy niewykwalifik.	93	6	1	42
	Rolnicy	93		7	59
	Pracujący na własny rach.	96	3	2	57
	Bezrobotni	91	2	7	68
	Emeryci	80	6	14	255
	Renciści	83	6	11	66
	Uczniowie i studenci	96	1	3	74
	Gospodynie domowe i inni	91	6	2	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	92	5	3	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	97	1	2	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	92	5	2	270
	prywatnym gosp. rolnym	94	1	5	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	88	4	8	147
	Od 650 zł do 999 zł	92	3	5	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	89	5	6	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	85	6	9	153
	2000 zł i więcej	89	5	6	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	84	5	11	108
	Średnie	89	3	8	426
	Dobre	91	5	4	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	90	8	2	56
	Raz w tygodniu	91	3	6	506
	1-2 razy w miesiącu	85	5	10	174
	Kilka razy w roku	90	4	6	220
	W ogóle nie uczestniczy	89	8	3	132
Poglądy polityczne	Lewica	96	1	3	175
	Centrum	93	3	5	281
	Prawica	88	6	6	352
	Trudno powiedzieć	84	6	10	282

Tabela 3

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Podatki są zbyt wysokie w stosunku do tego, co państwo zapewnia obywatelom			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		87	7	6	1098
Płeć	Mężczyźni	86	9	5	521
	Kobiety	87	5	7	577
Wiek	18-24 lata	88	5	6	113
	25-34	92	6	2	209
	35-44	92	4	4	200
	45-54	86	8	5	163
	55-64	88	8	4	194
	65 lat i więcej	77	9	14	219
Miejsce zamieszkania	Wieś	91	3	6	439
	Miasto do 19 999	87	8	5	127
	20 000 - 99 999	85	10	5	231
	100 000 - 499 999	84	8	8	188
	500 000 i więcej mieszk.	80	12	8	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	88	4	8	223
	Zasadnicze zawodowe	86	6	8	268
	Średnie	88	8	5	332
	Wyższe	86	9	5	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	11	6	132
	Średni personel, technicy	93	1	6	33
	Pracownicy adm.-biurowi	96	3	1	67
	Pracownicy usług	90	5	6	68
	Robotnicy wykwalifikowani	91	5	4	114
	Robotnicy niewykwalifik.	86	11	3	42
	Rolnicy	96	3	1	59
	Pracujący na własny rach.	94	6		57
	Bezrobotni	92	3	5	68
	Emeryci	79	9	12	255
	Renciści	78	13	9	66
	Uczniowie i studenci	90	7	3	74
	Gospodynie domowe i inni	91	4	5	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	91	5	4	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	93	7		88
	sekt. pryw. poza rolnict.	89	6	5	270
	prywatnym gosp. rolnym	92	4	4	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	92	3	5	147
	Od 650 zł do 999 zł	87	8	4	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	89	4	7	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	81	10	9	153
	2000 zł i więcej	83	14	4	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	85	5	10	108
	Średnie	87	5	7	425
	Dobre	87	8	5	565
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	87	10	2	56
	Raz w tygodniu	87	6	6	504
	1-2 razy w miesiącu	88	8	4	174
	Kilka razy w roku	87	5	8	220
	W ogóle nie uczestniczy	83	10	8	132
Poglądy polityczne	Lewica	86	8	6	175
	Centrum	90	6	4	280
	Prawica	87	8	5	352
	Trudno powiedzieć	84	6	10	282

Tabela 4

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Uchylenie się od płacenia podatków jest formą okradania współobywateli			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		87	9	4	1099
Płeć	Mężczyźni	87	11	3	521
	Kobiety	88	8	4	577
Wiek	18-24 lata	84	13	3	113
	25-34	86	12	2	209
	35-44	84	10	6	200
	45-54	86	12	2	163
	55-64	93	5	2	194
	65 lat i więcej	90	5	5	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	87	9	5	439
	Miasto do 19 999	89	9	1	127
	20 000 - 99 999	90	6	4	231
	100 000 - 499 999	86	11	3	188
	500 000 i więcej mieszk.	86	12	2	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	83	10	8	223
	Zasadnicze zawodowe	90	6	4	268
	Średnie	88	10	3	332
	Wyższe	89	10	1	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	88	10	1	132
	Średni personel, technicy	94	6		33
	Pracownicy adm.-biurowi	89	8	3	67
	Pracownicy usług	92	5	4	68
	Robotnicy wykwalifikowani	87	10	3	114
	Robotnicy niewykwalifik.	86	14		42
	Rolnicy	76	14	10	59
	Pracujący na własny rach.	80	18	2	57
	Bezrobotni	88	6	6	68
	Emeryci	92	4	4	255
	Renciści	81	13	6	66
	Uczniowie i studenci	83	14	3	74
	Gospodynie domowe i inni	89	9	2	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	91	8	1	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	86	11	2	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	86	11	3	270
	prywatnym gosp. rolnym	78	15	8	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	90	7	4	147
	Od 650 zł do 999 zł	86	10	4	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	91	8	2	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	90	8	2	153
	2000 zł i więcej	89	9	1	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	82	9	9	108
	Średnie	87	9	4	426
	Dobre	89	9	2	565
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	94	5	1	56
	Raz w tygodniu	90	8	2	504
	1-2 razy w miesiącu	88	8	4	174
	Kilka razy w roku	86	8	6	220
	W ogóle nie uczestniczy	76	19	6	132
Poglądy polityczne	Lewica	88	12	1	175
	Centrum	89	10	2	281
	Prawica	92	6	2	352
	Trudno powiedzieć	80	10	10	282

Tabela 5

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Nasz system podatkowy jest nieszczelny, istnieje wiele luk w prawie podatkowym			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		82	3	15	1099
Płeć	Mężczyźni	85	3	12	521
	Kobiety	79	4	18	577
Wiek	18-24 lata	73	8	19	113
	25-34	85	2	13	209
	35-44	86	3	11	200
	45-54	87	2	11	163
	55-64	81	3	15	194
	65 lat i więcej	75	2	23	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	79	4	17	439
	Miasto do 19 999	86	1	12	127
	20 000 - 99 999	85	3	12	231
	100 000 - 499 999	81	4	15	188
	500 000 i więcej mieszk.	80	1	19	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	64	7	29	223
	Zasadnicze zawodowe	83	2	15	268
	Średnie	85	3	12	332
	Wyższe	90	2	8	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	87	2	10	132
	Średni personel, technicy	83	2	15	33
	Pracownicy adm.-biurowi	95		5	67
	Pracownicy usług	87	2	11	68
	Robotnicy wykwalifikowani	84	5	11	114
	Robotnicy niewykwalifik.	82	3	14	42
	Rolnicy	75		25	59
	Pracujący na własny rach.	93	3	4	57
	Bezrobotni	78	2	20	68
	Emeryci	76	3	21	255
	Renciści	69	3	28	66
	Uczniowie i studenci	70	12	19	74
	Gospodynie domowe i inni	90	1	8	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	92	1	7	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	87	4	9	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	84	4	12	270
	prywatnym gosp. rolnym	73	2	25	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	82	3	14	147
	Od 650 zł do 999 zł	83	2	15	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	76	7	17	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	83	2	15	153
	2000 zł i więcej	91	2	7	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	3	26	108
	Średnie	79	3	18	426
	Dobre	85	3	11	565
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	79	7	14	56
	Raz w tygodniu	85	2	13	504
	1-2 razy w miesiącu	73	4	22	174
	Kilka razy w roku	83	1	16	220
	W ogóle nie uczestniczy	78	8	14	132
Poglądy polityczne	Lewica	89	4	7	175
	Centrum	88	1	10	281
	Prawica	85	3	12	352
	Trudno powiedzieć	64	5	30	282

Tabela 6

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Nasz system podatkowy jest zbyt skomplikowany			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		78	9	13	1099
Płeć	Mężczyźni	83	8	9	521
	Kobiety	74	10	16	577
Wiek	18-24 lata	57	19	24	113
	25-34	84	8	7	209
	35-44	81	9	9	200
	45-54	84	8	8	163
	55-64	83	7	10	194
	65 lat i więcej	73	6	21	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	80	7	12	439
	Miasto do 19 999	79	8	13	127
	20 000 - 99 999	79	9	12	231
	100 000 - 499 999	72	13	16	188
	500 000 i więcej mieszk.	80	9	11	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	75	7	19	223
	Zasadnicze zawodowe	80	8	12	268
	Średnie	77	10	13	332
	Wyższe	81	10	9	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	82	11	7	132
	Średni personel, technicy	87	4	9	33
	Pracownicy adm.-biurowi	82	10	8	67
	Pracownicy usług	72	14	15	68
	Robotnicy wykwalifikowani	84	6	10	114
	Robotnicy niewykwalifik.	78	17	5	42
	Rolnicy	82	4	14	59
	Pracujący na własny rach.	88	8	4	57
	Bezrobotni	82	2	17	68
	Emeryci	76	6	19	255
	Renciści	76	7	17	66
	Uczniowie i studenci	57	21	22	74
	Gospodynie domowe i inni	84	13	3	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	82	11	7	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	85	10	5	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	81	9	10	270
	prywatnym gosp. rolnym	82	3	14	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	84	5	11	147
	Od 650 zł do 999 zł	80	11	9	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	77	8	16	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	78	9	12	153
	2000 zł i więcej	81	10	9	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	78	6	16	108
	Średnie	78	8	14	426
	Dobre	79	10	11	565
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	77	11	12	56
	Raz w tygodniu	79	8	12	504
	1-2 razy w miesiącu	79	6	15	174
	Kilka razy w roku	78	10	12	220
	W ogóle nie uczestniczy	75	12	13	132
Poglądy polityczne	Lewica	80	11	10	175
	Centrum	82	7	11	281
	Prawica	83	8	9	352
	Trudno powiedzieć	67	12	21	282

Tabela 7

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? W dzisiejszych czasach uczciwe płacenie podatków jest formą patriotyzmu			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		65	24	11	1099
Płeć	Mężczyźni	70	22	8	521
	Kobiety	62	25	13	577
Wiek	18-24 lata	60	28	12	113
	25-34	52	37	11	209
	35-44	62	27	11	200
	45-54	71	22	7	163
	55-64	71	18	11	194
	65 lat i więcej	76	12	12	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	25	13	439
	Miasto do 19 999	75	20	5	127
	20 000 - 99 999	69	24	8	231
	100 000 - 499 999	64	22	14	188
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	64	25	11	114
	Podstawowe / gimnazjalne	65	17	18	223
	Zasadnicze zawodowe	63	23	14	268
	Średnie	66	27	7	332
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	68	26	6	275
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	64	28	8	132
	Średni personel, technicy	77	19	4	33
	Pracownicy adm.-biurowi	71	19	10	67
	Pracownicy usług	68	27	5	68
	Robotnicy wykwalifikowani	62	25	12	114
	Robotnicy niewykwalifik.	42	42	16	42
	Rolnicy	64	26	10	59
	Pracujący na własny rach.	69	26	6	57
	Bezrobotni	59	25	16	68
	Emeryci	75	14	11	255
	Renciści	67	16	16	66
	Uczniowie i studenci	59	27	14	74
	Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	48	40	12
inst. państw., publicznej		69	22	10	156
spółce właścicieli prywatnych i państwa		64	22	14	88
sekt. pryw. poza rolnict.		62	31	7	270
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	65	25	10	67
	Do 649 zł	63	25	12	147
	Od 650 zł do 999 zł	60	26	14	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	66	22	12	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	75	18	7	153
Ocena własnych war. mater.	2000 zł i więcej	71	22	7	171
	Złe	60	20	20	108
	Średnie	66	24	11	426
Udział w prakt. religijnych	Dobre	66	25	9	565
	Kilka razy w tygodniu	70	23	7	56
	Raz w tygodniu	70	22	8	504
	1-2 razy w miesiącu	62	24	14	174
	Kilka razy w roku	62	21	17	220
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	54	37	9	132
	Lewica	73	22	5	175
	Centrum	66	27	7	281
	Prawica	73	20	7	352
	Trudno powiedzieć	52	27	22	282

Tabela 8

		Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem? Uchylenie się od płacenia podatków jest wyrazem zaradności			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		19	74	7	1100
Płeć	Mężczyźni	22	73	5	521
	Kobiety	16	74	10	579
Wiek	18-24 lata	20	75	5	113
	25-34	20	69	11	210
	35-44	22	73	5	200
	45-54	28	68	4	163
	55-64	16	80	4	194
	65 lat i więcej	10	77	13	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	66	9	439
	Miasto do 19 999	24	71	5	128
	20 000 - 99 999	14	78	8	231
	100 000 - 499 999	11	83	6	188
	500 000 i więcej mieszk.	14	81	5	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	24	62	14	223
	Zasadnicze zawodowe	21	72	7	269
	Średnie	16	78	6	332
	Wyższe	16	80	4	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	84	2	132
	Średni personel, technicy	11	85	5	33
	Pracownicy adm.-biurowi	13	78	9	67
	Pracownicy usług	18	77	5	69
	Robotnicy wykwalifikowani	20	72	8	114
	Robotnicy niewykwalifik.	24	69	7	42
	Rolnicy	43	46	12	59
	Pracujący na własny rach.	23	73	4	57
	Bezrobotni	28	63	8	68
	Emeryci	11	78	11	255
	Renciści	22	67	11	66
	Uczniowie i studenci	18	77	5	74
	Gospodynie domowe i inni	24	72	4	65
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	80	3
spółce właścicieli prywatnych i państwa		20	73	7	88
sekt. pryw. poza rolnict.		17	77	6	270
prywatnym gosp. rolnym		41	46	13	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	26	65	9	147
	Od 650 zł do 999 zł	25	65	10	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	15	78	7	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	12	83	5	153
	2000 zł i więcej	13	82	5	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	64	15	108
	Średnie	22	69	9	426
	Dobre	16	79	5	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	81	5	56
	Raz w tygodniu	20	75	6	506
	1-2 razy w miesiącu	21	71	9	174
	Kilka razy w roku	13	78	9	220
	W ogóle nie uczestniczy	24	66	10	132
Poglądy polityczne	Lewica	21	75	4	175
	Centrum	19	75	6	281
	Prawica	16	79	4	352
	Trudno powiedzieć	19	66	15	282

Tabela 9

		Która z opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?				Liczba osób
		Osoby dużo zarabiające powinny płacić wyższy procent podatku od swoich dochodów niż ci, którzy zarabiają mało	Opinia ambiwalentna	Wszyscy, niezależnie od tego, ile zarabiają, powinni płacić jednakowy procent podatku od dochodów	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		66	7	24	3	1100
Płeć	Mężczyźni	67	7	24	3	521
	Kobiety	66	6	25	3	579
Wiek	18-24 lata	44	13	41	3	113
	25-34	63	10	25	2	210
	35-44	68	4	27	0	200
	45-54	65	5	25	5	163
	55-64	71	8	20	2	194
	65 lat i więcej	75	2	16	7	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	71	5	21	2	439
	Miasto do 19 999	61	10	26	3	128
	20 000 - 99 999	65	7	23	5	231
	100 000 - 499 999	62	8	28	3	188
	500 000 i więcej mieszk.	62	4	31	3	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	71	4	20	5	223
	Zasadnicze zawodowe	72	5	20	3	269
	Średnie	62	8	26	4	332
	Wyższe	61	8	30	1	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	10	34	2	132
	Średni personel, technicy	77	11	10	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	69	10	19	2	67
	Pracownicy usług	68	7	23	1	69
	Robotnicy wykwalifikowani	72	7	20	1	114
	Robotnicy niewykwalifik.	65	3	33		42
	Rolnicy	76	7	14	3	59
	Pracujący na własny rach.	51	3	43	3	57
	Bezrobotni	71	3	24	3	68
	Emeryci	75	3	16	6	255
	Renciści	59	7	25	9	66
Uczniowie i studenci	36	14	46	4	74	
Gospodynie domowe i inni	77	4	19		65	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	71	7	20	1	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	9	30	2	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	61	7	30	2	270
	prywatnym gosp. rolnym	81	7	8	3	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	73	2	21	4	147
	Od 650 zł do 999 zł	74	4	19	3	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	66	9	23	3	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	67	5	25	3	153
	2000 zł i więcej	61	10	29	1	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	73	5	16	6	108
	Średnie	73	4	20	3	426
	Dobre	60	8	29	3	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	8	22		56
	Raz w tygodniu	67	8	23	2	506
	1-2 razy w miesiącu	67	5	23	4	174
	Kilka razy w roku	67	7	22	4	220
	W ogóle nie uczestniczy	59	2	34	6	132
Poglądy polityczne	Lewica	69	7	20	4	175
	Centrum	64	9	25	1	281
	Prawica	68	5	24	2	352
	Trudno powiedzieć	64	5	26	6	282

Tabela 10

		Czy robiąc codzienne zakupy otrzymuje Pan(i) paragon?			Liczba osób
		Tak	Nie	Nie dotyczy, nie robię codziennych zakupów	
		%	%	%	
Ogółem		96	2	2	1100
Płeć	Mężczyźni	93	4	3	521
	Kobiety	97	1	2	579
Wiek	18-24 lata	94	2	4	113
	25-34	95	5		210
	35-44	100	0		200
	45-54	98	1	1	163
	55-64	94	5	1	194
	65 lat i więcej	92	1	6	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	94	3	3	439
	Miasto do 19 999	95	2	3	128
	20 000 - 99 999	98	1	2	231
	100 000 - 499 999	97	1	1	188
	500 000 i więcej mieszk.	95	4	1	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	89	4	6	223
	Zasadnicze zawodowe	95	3	3	269
	Średnie	98	2	1	332
	Wyższe	98	1	1	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	99	1		132
	Średni personel, technicy	97	1		33
	Pracownicy adm.-biurowi	100			67
	Pracownicy usług	96	4		69
	Robotnicy wykwalifikowani	94	5	1	114
	Robotnicy niewykwalifik.	98	2		42
	Rolnicy	97	1	1	59
	Pracujący na własny rach.	97	2	1	57
	Bezrobotni	91	8	1	68
	Emeryci	93	1	5	255
	Renciści	93	2	3	66
	Uczniowie i studenci	92	2	6	74
	Gospodynie domowe i inni	100			65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	100			157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	93	7		88
	sekt. pryw. poza rolnict.	97	3	0	270
	prywatnym gosp. rolnym	98	1	1	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	94	4	2	147
	Od 650 zł do 999 zł	95	3	1	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	96	3	1	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	97	1	2	153
	2000 zł i więcej	97	2	0	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	92	2	5	108
	Średnie	95	2	2	426
	Dobre	96	2	1	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	99	1		56
	Raz w tygodniu	97	2	1	506
	1-2 razy w miesiącu	93	3	3	174
	Kilka razy w roku	95	3	3	220
	W ogóle nie uczestniczy	93	2	5	132
Poglądy polityczne	Lewica	99		1	175
	Centrum	97	2	1	281
	Prawica	96	3	1	352
	Trudno powiedzieć	92	3	5	282

Tabela 11

		Czy robiąc codzienne zakupy zwraca Pan(i) uwagę, aby wziąć paragon?				Liczba osób
		Tak	Różnie bywa	Nie	Nie dotyczy, nie robię codziennych zakupów	
		%	%	%	%	
Ogółem		60	21	17	2	1100
Płeć	Mężczyźni	57	21	20	2	521
	Kobiety	62	21	15	2	579
Wiek	18-24 lata	49	24	24	4	113
	25-34	55	28	17		210
	35-44	67	17	16		200
	45-54	59	21	19	1	163
	55-64	65	16	18	1	194
	65 lat i więcej	59	21	14	5	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	24	21	2	439
	Miasto do 19 999	63	18	15	3	128
	20 000 - 99 999	70	20	8	2	231
	100 000 - 499 999	62	17	20	0	188
	500 000 i więcej mieszk.	61	21	17	1	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	47	21	26	6	223
	Zasadnicze zawodowe	58	23	16	2	269
	Średnie	61	23	15	1	332
	Wyższe	70	15	14	0	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	16	17		132
	Średni personel, technicy	61	16	21		33
	Pracownicy adm.-biurowi	77	18	5		67
	Pracownicy usług	62	18	20		69
	Robotnicy wykwalifikowani	46	28	25	1	114
	Robotnicy niewykwalifik.	58	20	22		42
	Rolnicy	57	25	17	1	59
	Pracujący na własny rach.	61	17	22		57
	Bezrobotni	46	33	20	1	68
	Emeryci	62	21	13	4	255
	Renciści	61	19	17	3	66
	Uczniowie i studenci	54	21	18	6	74
	Gospodynie domowe i inni	61	20	19		65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	70	18	12		157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	58	19	23		88
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	23	21		270
	prywatnym gosp. rolnym	56	22	21	1	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	57	21	21	1	147
	Od 650 zł do 999 zł	62	24	13	1	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	57	22	20	1	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	63	22	13	2	153
	2000 zł i więcej	63	19	17		171
Ocena własnych war. mater.	Złe	63	17	16	4	108
	Średnie	57	23	18	2	426
	Dobre	61	20	17	1	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	68	17	15		56
	Raz w tygodniu	64	20	15	1	506
	1-2 razy w miesiącu	52	27	17	3	174
	Kilka razy w roku	55	22	21	2	220
	W ogóle nie uczestniczy	59	16	22	4	132
Poglądy polityczne	Lewica	68	18	13	1	175
	Centrum	62	17	20	1	281
	Prawica	61	22	15	1	352
	Trudno powiedzieć	52	24	19	5	282

Tabela 12

		Czym przede wszystkim kieruje się Pan(i) kupując produkty codziennego użytku? Z podanej listy proszę wybrać nie więcej niż cztery możliwości.				
		Cena	Jakością	Opakowaniem	Znaną marką	Sprawdzoną marką
		%	%	%	%	%
Ogółem		81	76	2	14	32
Płeć	Mężczyźni	78	76	1	16	32
	Kobiety	85	77	3	11	31
Wiek	18-24 lata	84	80	3	24	38
	25-34	77	86	2	12	33
	35-44	87	82	1	8	37
	45-54	85	73	1	11	26
	55-64	84	78	2	16	34
	65 lat i więcej	74	60	4	14	24
Miejsce zamieszkania	Wieś	84	72	2	16	30
	Miasto do 19 999	76	85	5	13	31
	20 000 - 99 999	81	78	1	12	26
	100 000 - 499 999	81	75	2	12	38
	500 000 i więcej mieszk.	77	81	1	11	41
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	80	55	2	17	20
	Zasadnicze zawodowe	83	72	3	16	26
	Średnie	84	83	2	14	37
	Wyższe	79	90	1	8	39
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	77	90		6	33
	Średni personel, technicy	81	90	5	18	44
	Pracownicy adm.-biurowi	85	84	1	7	49
	Pracownicy usług	91	89	2	9	43
	Robotnicy wykwalifikowani	81	78	2	15	26
	Robotnicy niewykwalifik.	77	71	2	13	30
	Rolnicy	89	66	3	7	25
	Pracujący na własny rach.	75	83		20	57
	Bezrobotni	89	74		15	21
	Emeryci	78	64	3	13	26
	Renciści	80	68	4	20	22
	Uczniowie i studenci	80	73	3	28	33
	Gospodynie domowe i inni	88	84	2	12	30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	88	84	1	9	36
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	74	84	3	10	39
	sekt. pryw. poza rolnict.	79	84	1	15	39
	prywatnym gosp. rolnym	89	63	2	10	27
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	90	67	2	14	22
	Od 650 zł do 999 zł	85	75	2	11	26
	Od 1000 zł do 1399 zł	85	77	2	14	33
	Od 1400 zł do 1999 zł	82	70	3	18	32
	2000 zł i więcej	71	90	1	14	39
Ocena własnych war. mater.	Złe	90	59	1	12	15
	Średnie	83	71	3	12	31
	Dobre	78	83	2	15	35
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	91	73	2	16	31
	Raz w tygodniu	82	78	2	14	29
	1-2 razy w miesiącu	81	79	2	11	37
	Kilka razy w roku	83	77	3	15	33
	W ogóle nie uczestniczy	74	66	1	9	30
Poglądy polityczne	Lewica	78	77	2	14	39
	Centrum	85	79	2	14	36
	Prawica	84	78	2	13	30
	Trudno powiedzieć	78	71	2	12	25

Tabela 12 cd.

		Czym przede wszystkim kieruje się Pan(i) kupując produkty codziennego użytku? Z podanej listy proszę wybrać nie więcej niż cztery możliwości.				
		Reklamą	Przyzwyczajeniem	Opiniami znajomych	Opinią sprzedawcy	Informacjami na opakowaniu
		%	%	%	%	%
Ogółem		3	39	15	5	19
Płeć	Mężczyźni	1	34	14	5	14
	Kobiety	5	43	16	6	23
Wiek	18-24 lata	3	44	19	5	27
	25-34	2	41	23	6	25
	35-44	2	47	18	3	21
	45-54	3	42	9	6	15
	55-64	4	28	11	5	14
	65 lat i więcej	3	34	11	7	12
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	38	12	7	17
	Miasto do 19 999	2	35	18	7	19
	20 000 - 99 999	3	37	16	4	19
	100 000 - 499 999	2	41	18	2	19
	500 000 i więcej mieszk.	3	43	18	7	23
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	29	11	5	15
	Zasadnicze zawodowe	2	37	10	6	10
	Średnie	2	38	19	7	20
	Wyższe	3	49	19	3	28
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	52	20	4	32
	Średni personel, technicy	5	39	20		14
	Pracownicy adm.-biurowi	3	54	27	5	17
	Pracownicy usług		47	19	3	19
	Robotnicy wykwalifikowani	2	42	20	6	17
	Robotnicy niewykwalifik.	6	33	13	10	13
	Rolnicy	4	34	3	7	17
	Pracujący na własny rach.	4	28	9	4	15
	Bezrobotni	3	43	13	2	18
	Emeryci	3	34	10	7	12
	Renciści	8	22	5	7	23
	Uczniowie i studenci	3	38	27	5	23
Gospodynie domowe i inni	1	31	13	6	22	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	55	20	2	25
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	49	14	3	16
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	38	20	7	18
	prywatnym gosp. rolnym	5	37	4	7	15
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	5	26	12	5	14
	Od 650 zł do 999 zł	2	32	17	8	20
	Od 1000 zł do 1399 zł	1	50	17	8	13
	Od 1400 zł do 1999 zł	4	40	18	5	19
	2000 zł i więcej	1	52	18	5	23
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	32	6	5	14
	Średnie	3	37	14	5	19
	Dobre	3	41	18	5	19
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	30	11	6	12
	Raz w tygodniu	3	36	15	6	21
	1-2 razy w miesiącu	2	41	17	6	15
	Kilka razy w roku	3	46	15	6	15
	W ogóle nie uczestniczy	4	40	15	2	21
Poglądy polityczne	Lewica	5	44	14	10	18
	Centrum	2	43	21	4	23
	Prawica	2	39	12	5	16
	Trudno powiedzieć	3	32	14	5	18

Tabela 12 cd.

		Czym przede wszystkim kieruje się Pan(i) kupując produkty codziennego użytku? Z podanej listy proszę wybrać nie więcej niż cztery możliwości.				Liczba osób	
		Polskim pochodzeniem produktu	Zagranicznym pochodzeniem produktu	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy, nie robię zakupów		
		%	%	%	%		
Ogółem		33	1	1	2	1100	
Płeć	Mężczyźni	31	1	1	3	521	
	Kobiety	34	1	1	2	579	
Wiek	18-24 lata	18	1		2	113	
	25-34	27	2			210	
	35-44	31		0		200	
	45-54	37	1	1	2	163	
	55-64	40		1	2	194	
	65 lat i więcej	37	1	1	6	220	
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	1	1	2	439	
	Miasto do 19 999	33	2	1	3	128	
	20 000 - 99 999	41	1		2	231	
	100 000 - 499 999	35		0	2	188	
	500 000 i więcej mieszk.	36		3	1	114	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	25	0	2	5	223	
	Zasadnicze zawodowe	32	1	1	3	269	
	Średnie	35	1	0	1	332	
	Wyższe	36	1	0	0	275	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	41				132	
	Średni personel, technicy	39		2		33	
	Pracownicy adm.-biurowi	24				67	
	Pracownicy usług	28	2			69	
	Robotnicy wykwalifikowani	38	2	1	2	114	
	Robotnicy niewykwalifik.	41				42	
	Rolnicy	28	2		1	59	
	Pracujący na własny rach.	41	2	4		57	
	Bezrobotni	16	2		1	68	
	Emeryci	38	1	0	5	255	
	Renciści	33		4	5	66	
Pracuje w:	Uczniowie i studenci	16			3	74	
	Gospodynie domowe i inni	24				65	
	inst. państw., publicznej	35				157	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	35		1		88	
	sekt. pryw. poza rolnict.	36	2	1	0	270	
	prywatnym gosp. rolnym	29	2		1	67	
	Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	29		1	2	147
		Od 650 zł do 999 zł	31	1	1	2	149
		Od 1000 zł do 1399 zł	30	1	1	2	187
		Od 1400 zł do 1999 zł	41	0		2	153
2000 zł i więcej		37				171	
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	1	2	5	108	
	Średnie	33	1	1	3	426	
	Dobre	34	0	0	1	566	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	42				56	
	Raz w tygodniu	35	1	0	1	506	
	1-2 razy w miesiącu	32	1	1	3	174	
	Kilka razy w roku	27	1	1	2	220	
	W ogóle nie uczestniczy	30		2	4	132	
Poglądy polityczne	Lewica	33	1	1	2	175	
	Centrum	30	2	1	1	281	
	Prawica	40			1	352	
	Trudno powiedzieć	27	0	1	4	282	